

Middelburg: 9 oktober 2003
nummer: 039243
afdeling: milieuhygiëne

GEDEPUTEERDE STATEN VAN ZEELAND

Inleiding

Op 15 juli 2003 hebben wij een melding in het kader van artikel 28 van de Wet bodembescherming ontvangen met betrekking tot de bodemverontreiniging op het "Lika-terrein", Maalstede 2-4 te Kapelle. Bijgevoegd was een saneringsplan. Deze stukken zijn ingediend door Hofstede c.s. Milieuadviseurs te Bilthoven namens De Groene Groep Ontwikkeling B.V. te Rotterdam.

Op 3 maart 2003 hebben wij in een beschikking, met kenmerk 032215, vastgesteld dat op deze locatie sprake is van ernstige bodemverontreiniging.

In geval van ernstige verontreiniging dienen wij op grond van artikel 39, tweede lid, van de Wet bodembescherming met het saneringsplan in te stemmen. Ook dit wordt vastgelegd in een beschikking.

Vorbereidingsprocedure

Op de voorbereiding van deze beschikking is de in afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht geregelde openbare voorbereidingsprocedure van toepassing (artikel 6.4, eerste lid, van de Provinciale milieuverordening Zeeland).

Het meldingenformulier, het saneringsplan en de ontwerp-beschikking hebben van 31 juli tot en met 28 augustus 2003 ter inzage gelegen bij onze directie ruimte, milieu en water en bij de gemeente Kapelle.

Gedurende deze termijn bestond voor belanghebbenden de mogelijkheid hun zienswijze kenbaar te maken.

Saneringsplan

Door Hofstede Milieuadviseurs is een saneringsplan opgesteld voor de sanering van de bodemverontreiniging op het huidig Lika-terrein (d.d. 11 juli 2003, rapportnummer dgg.kap.03031.roI).

De verontreinigde grond wordt ontgraven en afgevoerd naar een reinigingsinstallatie, stortplaats en/of een locatie waar de grond hergebruikt kan worden.

Verontreinigd grondwater wordt via een open bemaling onttrokken, zonodig gezuiverd en geloosd op de riolering.

De met zware metalen en polycyclische aromaten verontreinigde bovengrond wordt gesaneerd met als terugsaneerwaarden de bodemgebruikswaarde voor de functie "wonen met tuin". Voor asbest wordt de huidige restconcentratie-norm als terugsaneerwaarde gehanteerd. In de toekomstige tuinen zal de bovenste meter voldoen aan de streefwaarde voor zware metalen en polycyclische aromaten en aan de detectiegrens voor asbest.

De met minerale olie verontreinigde grond wordt zo veel mogelijk volledig verwijderd. Dit geldt ook voor het met olie verontreinigd grondwater. Als terugsaneerwaarde voor de minerale olie wordt de streefwaarde gehanteerd. Om in den droge te kunnen ontgraven wordt via een open bemaling het grondwater opgepompt.

De omvang van de ontgraving wordt door de milieukundige begeleider bepaald aan de hand van zintuiglijke waarnemingen en het analyseren van wand- en putmonsters.

Wanneer uit de wandmonsters blijkt dat ook buiten het huidige Lika-terrein de grond verontreinigd is boven de bodemgebruikswaarden, wordt deze verontreiniging in principe direct meegesaneerd. Het vroegere bedrijfsterrein is groter geweest dan het huidige Lika-terrein.

Blijkens het saneringsplan wordt het met polycyclische aromaten verontreinigd grondwater vooralsnog niet gesaneerd. Uit het onderzoek is geen bron van verontreiniging gevonden. De gehalten zijn zodanig laag dat er bij normaal gebruik geen risico's zijn te verwachten. Gelet op de geringe gehalten in het grondwater, de risico's en het milieurendement kunnen we met het niet saneren van de polycyclische aromaten in het grondwater akkoord gaan.

Wanneer tijdens de uitvoering van de sanering blijkt dat er toch een bron voor de verontreiniging met polycyclische aromaten op het huidig Lika-terrein aanwezig is, zal deze bron via ontgraving en onttrekking verwijderd worden.

Voorafgaand aan de sanering wordt het terrein ontruimd en wordt de op het terrein aanwezige begroeiing gerooid. De gebouwen worden onder asbestcondities gesloopt. Via het plaatsen van een hek wordt het terrein afgezet.

Voor het ontgraven van de verontreinigde grond wordt een ontgravingsvolgorde aangehouden. Eerst wordt de met asbest verontreinigde grond ontgraven, daarna de met olie verontreinigde grond en vervolgens de met zware metalen en polycyclische aromaten verontreinigde bovengrond.

Alle ontgraven grond met bodemvreemd materiaal wordt op het terrein gezeefd. De verontreinigde grond wordt afgevoerd naar een reinigingsinstallatie, stortplaats en/of een locatie waar de grond hergebruikt kan worden. Het is mogelijk dat een deel van de grond wordt hergebruikt op het Lika-terrein. De bestemming van de uitkomende grond dient één week voor aanvang van de sanering bij ons te worden gemeld.

Uit de onderzoeken blijkt dat de uit puin bestaande bovenlaag plaatselijk sterk verontreinigd is met asbest. Deze puinlaag moet zonder zeping van de locatie worden afgevoerd.

Na de grondsanering wordt het met minerale olie verontreinigd grondwater gesaneerd. Dit gebeurt via een open bemaling in de ontgravingsputten. Het opgepompte grondwater wordt na een voorzuivering geloosd op de riolering. Via bemonstering van het opgepompte grondwater en peilbuizen wordt nagegaan wanneer het grondwater voldoende gesaneerd is. De streefwaarde wordt als terugsaneerwaarde gehanteerd. De duur van de grondwatersanering wordt geschat op enkele weken tot enkele maanden.

Na de grondwatersanering worden de ontgravingsputten tot een meter onder het maaiveld aangevuld met schone grond of met hiervoor geschikte grond die tijdens de sanering op het terrein in depot is gezet.

Voor de sanering zullen de wettelijk noodzakelijke veiligheidsmaatregelen worden gehanteerd. Dit geldt ook voor de met asbest verontreinigde puin en grond. Er zullen onder andere asbestmetingen in de omgevingslucht worden verricht.

Vooraf zullen de benodigde vergunningen worden aangevraagd en meldingen worden gedaan bij de bevoegde gezagen.

De gehele sanering zal milieukundig begeleid worden.

De aanvang van de sanering wordt een week tevoren schriftelijk bij ons gemeld. In het kader van controle en naleving van het saneringsplan en overige wet- en regelgeving wordt de locatie tijdens de uitvoering van de werkzaamheden door de toezichthoudend ambtenaar van de provincie bezocht.

Overleg met omwonenden

Tijdens de uitvoering van de grondsaneringsmaatregelen is het noodzakelijk dat er regelmatig overleg met een vertegenwoordiging van de omwonenden over de voortgang en resultaten van de metingen plaats vindt. In overleg met bewoners, overige overheden en betrokken personen wordt de frequentie afgesproken.

Na uitvoering van de sanering is het terrein geschikt voor woningbouw met tuinen.

Met het saneringsplan stemmen wij in, mits de puinlaag niet op het terrein gezeefd wordt.

Evaluatierapport

Overeenkomstig artikel 6.3, eerste lid onder a, van de Provinciale milieuverordening Zeeland dient uiterlijk 6 maanden na beëindiging van de saneringswerkzaamheden een evaluatierapport (in drievoud) bij ons te worden ingediend. Hierbij wordt afzonderlijk gerapporteerd over de sanering van de bodem en - op een later tijdstip - over de sanering van het grondwater.

Zienswijzen

N.a.v. de ontwerpbeschikking hebben wij twee zienswijzen ontvangen.

1. Op 29 augustus 2003 een zienswijze van Hofstede cs Milieuadviseurs te Bilthoven namens De Groene Groep Ontwikkeling B.V. te Rotterdam, indiener van het saneringsplan.

De Groene Groep maakt bezwaar tegen de formulering in de ontwerpbeschikking, waarin de De Groene Groep impliciet verantwoordelijk wordt gehouden voor de sanering van eventuele verontreiniging in de aangrenzende achtertuinen buiten de grenzen van het huidige Lika-terrein.

2. Op 3 september 2003 is een zienswijze van het Bureau Medische Milieukunde van de GGD-en Brabant/Zeealand ontvangen. De GGD geeft een reactie op de verontreiniging met asbest.

a

De GGD geeft aan, dat in het saneringsplan geen onderscheid wordt gemaakt tussen asbesthoudende grond en asbesthoudend puin. De GGD is van mening dat het onderscheid in de praktijk ook moeilijk gemaakt kan worden en stelt voor om het in de ontwerp-beschikking geformuleerde zeefverbod voor asbesthoudend puin ook van toepassing te verklaren voor asbesthoudende grond.

b

De GGD geeft aan, dat het saneringsplan voorschrijft dat de asbesthoudende grond tijdens het zeven vochtig gehouden wordt; de GGD vraagt zich af of de voorgestelde zeefmethode dan nog wel effectief is

c

De GGD geeft aan dat de bodem zowel hecht- als niet hechtgebonden asbest bevat, maar dat daar in het saneringsplan niet verder op wordt ingegaan. De GGD is van mening dat alle mogelijke veiligheidsmaatregelen genomen moeten worden om te voorkomen, dat verspreiding van asbestvezels naar de omgeving kan optreden.

d

De GGD is van mening dat bij de sanering als uitgangspunt of randvoorwaarde moet worden gehanteerd, dat de sanering geen extra risico of blootstelling aan verhoogde concentraties asbest of vluchtige verbindingen mag opleveren. Hiertoe zou als aanvulling op het V & G-plan een omgevingsplan kunnen worden opgesteld, waarin een meetprogramma is opgenomen om asbestconcentraties in de lucht te meten.

Hierbij dient gebruik te worden gemaakt van elektronenmicroscopie en word getoetst aan de milieunorm, het zgn. Verwaarloosbaar Risiconiveau (VR). Bij overschrijding van het VR zou het werk stilgelegd moeten worden. Indien de asbestconcentratie zich bevindt tussen het normaal heersende achtergrondniveau en het VR, dienen passende beheersmaatregelen ten aanzien van de sanering te worden getroffen.

Reactie op binnengekomen zienswijzen

1. De zienswijzen van De Groene Groep Ontwikkeling B.V. en de GGD hebben wij op 5 september 2003 naar de gemeente Kapelle gezonden voor een reactie.

Tussen De Groene Groep en de gemeente Kapelle is overleg gevoerd over onder andere het meenemen van de sanering van de achtertuinen.

Op 3 oktober 2003 hebben wij een fax-bericht van Hofstede cs Milieuadviseurs ontvangen, waarin wordt meegedeeld dat De Groene Groep en de gemeente Kapelle overeenstemming hebben bereikt over de aanpak van de bodemverontreiniging in de achtertuinen. De Groene Groep is bereid de verontreiniging in de achtertuinen, voor zover behorend tot het "geval Lika-terrein" bij de sanering van het huidige Lika-terrein mee te nemen. Dit onder het voorbehoud van de toestemming en medewerking van de eigenaren van de betreffende tuinen. Op 7 oktober 2003 hebben de gemeente Kapelle en De Groene Groep hierover overleg gehad met de tuin-eigenaren.

2. Wij hebben de zienswijze van de GGD op 5 september 2003 naar De Groene Groep Ontwikkeling B.V. gezonden voor een reactie. Namens De Groene Groep heeft Hofstede cs Milieuadviseurs bij brief van 10 september 2003 gereageerd:

a

Inderdaad wordt in het saneringsplan geen onderscheid gemaakt tussen asbesthoudend puin en asbesthoudende grond. De sanering heeft immers als doel om beide te verwijderen. Het verbod om asbesthoudend puin op locatie te zeven zal tijdens de sanering niet tot problemen leiden. Het onderscheid tussen de verhardingslaag van gebroken puin en de puinhoudende ondergrond kan vrij eenvoudig worden gemaakt op basis van visuele kenmerken. De Groene Groep acht het afzeven van puin uit een puinlaag echter niet zinvol en vindt het effectiever om het ontgraven puin zonder voorbehandeling af te voeren. De GGD vreest een asbestemissie als gevolg van het zeven van asbesthoudende grond. Hierop wordt nader ingegaan bij c en d.

b

In het saneringsplan wordt gesproken over "het vernevelen van water om de bewerkte bodem vochtig te houden". De te zeven grond is een mengsel van (asbesthoudend) puin en zand, dat van nature al enige procenten vocht bevat. Deze zogenaamde "veldvochtigheid" vormt geen enkele belemmering voor het zeven van de grond en helpt mede voorkomen, dat tijdens de werkzaamheden asbestvezels kunnen vrijkomen. Wanneer de grond als gevolg van lange droogte of bodembewerkingen uitdroogt en gaat stuiven, dan wordt de natuurlijke veldvochtigheid hersteld door het vernevelen van water.

c

Uit bodemonderzoeken is gebleken, dat de bovengrond hier en daar asbest bevat. Plaatselijk, met name in de verhardingslaag van gebroken puin, wordt de interventiewaarde/restconcentratienorm overschreden. Op de resterende delen van de locatie bevat de grond weliswaar een meetbare, geringe hoeveelheid asbest, maar wordt de interventiewaarde/restcon-

centratienorm niet overschreden; volgens het huidige toetsingskader is deze grond "asbestvrij". Bij het vaststellen van de interventiewaarde/restconcentratienorm voor asbest in de bodem per 1 januari 2003 heeft het Ministerie VROM het onderscheid tussen hecht- en niet hechtgebonden asbest geheel laten vervallen. Uit praktijkproeven van TNO en uit vergelijkbare saneringsprojecten is gebleken, dat de bewerking van grond met vergelijkbare of zelfs hogere gehalten asbest niet leidt tot een emissie van asbestvezels. De bewerking van asbesthoudende grond op het Lika-terrein kan in dat opzicht niet zonder meer worden vergeleken met de bewerking van asbesthoudende bouwmaterialen. Desondanks zal - geheel conform de vigerende Arbo-regelgeving bij werkzaamheden in/aan grond met asbestgehalten boven de restconcentratienorm worden gewerkt volgens de hoogste veiligheidsklasse (3T) uit AI-publicatie 22 (Werken met verontreinigde grond) en volgens de voorschriften uit AI-publicatie 3 (Werken met asbest). De te nemen veiligheidsmaatregelen zijn gericht op de bescherming van de gezondheid van zowel het personeel op de locatie als die van passanten en omwonenden.

d

Uiteraard wordt dit uitgangspunt onderschreven. Het saneringsplan is al ter informatie toegezonden aan de Arbeidsinspectie; van die zijde is geen zienswijze naar voren gebracht. Voor de behandeling van de asbesthoudende grond zal de uitvoerende aannemer een Werkplan Asbestverwijdering en een V&G-plan opstellen en ter goedkeuring voorleggen aan de Arbeidsinspectie. Bij een sanering in de 3T-klasse is onder meer vereist, dat regelmatig luchtmetingen worden gedaan en dat het werk wordt begeleid door een hoger opgeleide veiligheidsdeskundige (HVK); het is dus niet nodig om hiervoor een apart omgevingsplan op te stellen. Het saneringsplan vermeldt ook andere veiligheidsmaatregelen, zoals het omheinen van de locatie, het inrichten van een reinigingsplaats voor vrachtwagen, het vernevelen van water, het zonodig inzetten van persoonlijke beschermingsmiddelen voor personeel en het informeren van omwonenden. Al deze aspecten worden nader uitgewerkt in de genoemde veiligheidsdocumenten.

De Groene Groep vat haar reactie als volgt samen:

De GGD vreest een asbestvezelemissie als gevolg van het zeven van asbesthoudende grond op de locatie en vraagt een zeefverbod om dit te voorkomen. Daarnaast wordt gevraagd om maximale veiligheidsvoorschriften teneinde iedere emissie van asbest te voorkomen. De Groene Groep onderschrijft het uitgangspunt, dat tijdens de sanering iedere emissie van asbestvezels voorkomen moet worden, doch is van mening dat een zeefverbod voor asbesthoudende grond daarvoor niet noodzakelijk is, omdat in de praktijk bij het zeven van asbesthoudende grond geen vezelemisies blijken op te treden.

Voor het werk worden in overleg met de Arbeidsinspectie een Werkplan Asbestverwijdering en een V&G-plan opgesteld, waarin de vereiste veiligheidsmaatregelen uitgebreid worden omschreven. Metingen ter controle van de omgevingslucht zijn daar een onderdeel van.

Overwegingen en Conclusie Gedeputeerde Staten:

Naar aanleiding van bovenstaande hebben wij het volgende overwogen.

1. In onze beschikking van 3 maart 2003 hebben wij aangegeven dat de verontreiniging in de omliggende tuinen en die op het Lika-terrein moet worden gezien als één geval van bodemverontreiniging. De Groene Groep is bereid de verontreiniging in de aangrenzende achtertuinten buiten de grenzen van het huidige Lika-terrein, voor zover behorend tot het "geval Lika-terrein" bij de sanering van het Lika-terrein mee te nemen, onder het voorbehoud van de toestemming en medewerking van de eigenaren

van de betreffende tuinen. Wij zijn van mening dat het terecht is dat ook de verontreinigingen buiten het huidige Lika-terrein gesaneerd worden.

2. Het verbod om de puinlaag op de locatie te zeven is door ons opgenomen, omdat hierbij eerder asbestvezels in de lucht kunnen vrijkomen dan bij het zeven van grond met puin. Uit TNO-onderzoeken blijkt dat bij het zeven van vochtige grond er geen extra asbestvezels in meetbare concentraties in de lucht vrij komen. Het zeven van grond op de locatie achten wij dan ook verantwoord.
Wij zijn van mening dat De Groene Groep in haar reactie de zienswijze van de GGD voldoende gemotiveerd heeft weerlegd.

Gelet op bovenstaande hebben de zienswijzen geen aanleiding gegeven de ontwerp-beschikking aan te passen.

Rechtsbescherming

Tegen dit besluit kan door belanghebbenden schriftelijk bezwaar worden gemaakt. Het bezwaarschrift dient te worden gericht aan:

Gedeputeerde Staten van Zeeland
Stafafdeling KJB
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

In het bezwaarschrift dient tenminste opgenomen te worden:

- * naam
- * adres
- * datum
- * tegen welk besluit bezwaar wordt gemaakt
- * waarom bezwaar wordt gemaakt
- * handtekening

Het bezwaarschrift moet binnen zes weken vanaf de dag na de dag, waarop de beschikking ter inzage is gelegd, ingediend te worden. Overschrijding van de termijn kan er toe leiden dat met de bezwaren geen rekening meer wordt gehouden.

Indien overwogen wordt bezwaar te maken, kan desgewenst een informatiefolder worden toegezonden (telefoonnummer 0118-631700).

Gedurende de behandeling van een bezwaarschrift kan op grond van artikel 8:81 van de Algemene wet bestuursrecht, juncto artikel 36 van de Wet op de Raad van State, een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening worden ingediend. Dit verzoek moet worden gericht aan de voorzitter van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, Kneuterdijk 22, 2514 EN 's-Gravenhage.

Inwerkingtreden besluit

Dit besluit treedt in werking als de bezwaartermijn (zes weken) is verstreken, tenzij binnen die termijn een verzoek om een voorlopige voorziening is gedaan. In dat geval treedt het besluit niet in werking, voordat op dat verzoek is beslist.

B e s l u i t

- Met het saneringsplan voor de bodemverontreiniging ter plaatse van het "Lika-terrein", Maalstede 2-4 te Kapelle stemmen wij in.

- De puinlaag mag niet op de locatie gezeefd worden.
- De aanvang van de feitelijke saneringswerkzaamheden dient een week tevoren schriftelijk bij ons te worden gemeld;
- Een week voor de aanvang van de feitelijke saneringswerkzaamheden dient de bestemming van de uitkomende grond schriftelijk aan ons te worden gemeld.
- Binnen een half jaar na afronding van de sanering dient een evaluatierapport (in drievoud) aan ons te worden toegezonden, waarbij afzonderlijk wordt gerapporteerd over de sanering van de bodem en - op een later tijdstip - over de sanering van het grondwater.

gedeputeerde staten,
namens dezen,

ba

mr. C.J. Meijler,
hoofd afdeling Milieuhygiëne.

(Z1067800058)